

Forslag til høringsuttalelse til NOU 2026:1 *En bærekraftig kommunesektor.*

Innstilling fra Interessepolitisk utvalg:

Styret støtter forslag til høringsuttalelsen til NOU 2026:1 – *En bærekraftig kommunesektor.*

Saksfremstilling:

Denne saken gjelder forslag til Osloregionens høringsinnspill til Kommunekommisjonens første delutredning NOU 2026:1 – *En bærekraftig kommunesektor.* Utredningen er publisert på [NOU 2026: 1 - regjeringen.no](#). Høringsfristen er satt til den 16. april d.å.

Bakgrunnen for at saken legges fram til politisk behandling, er at utredningen berører kommunene i Osloregionen IPR. Det vises også til styrets tidligere vedtak (sak 28/25) i høringsuttalelsen til regjeringens forslag til statsbudsjett for 2026, der behovet for større lokalt handlingsrom og økte rammetilskudd ble understreket.

Bakgrunn og beskrivelse av kommisjonens første delutredning:

Kommunal- og distriktsdepartementet har sendt NOU 2026: 1 *En bærekraftig kommunesektor – Kommunekommisjonens første delutredning*, på høring.

Kommunekommisjonen ble oppnevnt i fjor¹, og fikk i oppdrag å foreslå endringer i statens styring av kommunesektoren som legger til rette for god ressursbruk, fleksibel bruk av personell og effektiv oppgaveløsning i kommunesektoren. Kommisjonen skal også vurdere og foreslå tiltak om det er andre forhold som binder kompetanse unødvendig, bidrar til unødvendig høye kostnader eller lite effektiv oppgaveløsning i kommuner og fylkeskommuner².

¹ Kommisjonens medlemmer:

Forbundsleder Mette Nord, Porsgrunn (LO)
Forbundsleder Geir Røsvoll, Trondheim (Unio)
Områdedirektør samfunn, velferd og demokrati Helge Eide, Lillestrøm (KS)
Selvstendig næringsdrivende Ivar Bühring Prestbakmo, Salangen
Tidligere ordfører Rita Irene Ottervik, Trondheim
Administrerende direktør Monica Mæland, Bergen
Kommunedirektør Anna Camilla Mattsdotter Bruno Dunsæd, Kristiansand
Kommunedirektør Jørgen Holten Jørgensen, Tana
Professor Signy Irene Vabo, Oslo
Professor Lars-Erik Borge, Trondheim
Pasient- og brukerombud og sosial- og eldreombud Heidi Merete Rudi, Nordre Follo

² [Her er kommisjonens mandat \(PDF\)](#)

Kommisjonen leverte første delutredning til Kommunal- og distriktsdepartementet 9. januar 2026.

I sin første delutredning beskriver kommisjonen det norske kommunesystemet, statens styring og utfordringer kommunesektoren står overfor. Kommunekommisjonens hovedansvar er at dagens styringsmønster fra staten samlet sett skaper et høyt styringstrykk som kan begrense kommunenes handlingsrom og evne til effektiv oppgaveløsning. Dette utfordrer særlig sektoren i møte med sterk vekst i antall eldre, færre yrkesaktive og knappere økonomiske rammer fremover.

Delrapport 1 foreslår flere konkrete endringer i statlig regulering og finansiering, blant annet:

- Endringer i lærernormen og mer fleksibilitet knyttet til normkrav.
- Fjerning eller forenkling av kompetansekrav i helse- og omsorgstjenesten.
- Innlemming av 22 øremerkede tilskudd i rammetilskuddet, tilsvarende om lag 4,3 mrd. kroner.
- Heving av rapporteringsgrensen for øremerkede tilskudd fra 100 000 til 500 000 kroner.

Rapporten peker også fram mot videre arbeid i delrapport 2. Her vil følgende bla. vurderes:

- større endringer i styringssystemet
- økonomiske rammer og finansieringsmodeller
- institusjonelle grep og ansvarsdeling
- hvordan kommunesystemet kan rigges mer helhetlig for bærekraft og kapasitet

Vurdering:

Sekretariatet anbefaler at Osloregionens høringsuttalelse ikke går inn på de konkrete tiltakene som kommisjonen foreslår i delutredningen. Kommunene i Osloregionen er ulike. Løsninger som er hensiktsmessige for noen kommuner, vil ikke nødvendigvis være det for andre. Det bør derfor være opp til den enkelte kommune å vurdere hvilke foreslåtte tiltak og løsninger som best ivaretar lokale behov og prioriteringer.

Sekretariatet mener at Kommunekommisjonen tar opp overordnede og strukturelle spørsmål som er av stor betydning for kommunesektorens bærekraft. De foreslåtte tiltakene retter seg mot kjente utfordringer i forholdet mellom statlig styring og lokalt selvstyre. En reduksjon av detaljstyring, mer rammefinansiering og økt fleksibilitet kan styrke kommunenes mulighet til å tilpasse tjenestene lokalt og bruke knappe ressurser mer målrettet. Det er derfor viktig å se på hvordan forenkling bør kombineres med tydelige nasjonale mål og oppfølging basert på resultater fremfor detaljerte prosesskrav.

Forslag til høringsuttalelse:

Basert på ovenstående vil forslag til høringsuttalelse til Kommunekommisjonens første delutredning bli som følger:

1. Osloregionen IPR støtter kommisjonens vurdering av at statlig regulering bør forenkles og samordnes. Kommunene må gis større handlingsrom for å prioritere og organisere tjenestene etter lokale behov.
2. Osloregionen er en region med stor variasjon i størrelse, kapasitet og vekst. Vi støtter kommisjonens syn om at styringssystemet må gi rom for kommunalt skjønn og forskjellig tilnærming
3. Osloregionen IPR støtter forslaget om å flytte mer øremerkede tilskudd over til rammetilskuddet. Dette vil gi et mer helhetlig og forutsigbart finansieringssystem og redusere detaljstyringen
4. Osloregionen IPR støtter kommisjonens vektlegging av at staten bør fokusere på mål og resultater fremfor detaljkrav til prosess. Dette er særlig viktig i vår region, der kommunene i fellesskap arbeider med komplekse og sektorovergripende utfordringer.

5. Osloregionen IPR støtter kommisjonens vurdering av at staten må samordne styringssignalene sine bedre, fordi fragmentert styring og mange parallelle krav svekker kommunenes kapasitet.
6. Osloregionen IPR mener at regionale hensyn må inngå som en naturlig del av statens styringslogikk. Osloregionen er en funksjonell bo-, arbeids- og transportregion. Staten bør i større grad anerkjenne betydningen av slike regioner. Interkommunalt samarbeid er nødvendig for at kommunene skal sikre økonomisk bærekraft, tilstrekkelig kapasitet og gode tjenester til innbyggerne.
7. Osloregionen IPR vil understreke betydningen av at delutredning 2 tar for seg:
 - mer robuste styringsmodeller
 - regionalt nivå som funksjonell samarbeidsarena
 - finansieringsordninger som støtter regionale løsninger
 - tiltak som styrker kommunenes langsiktige handlingsrom